

Μετανάστευση και ιστορική συνείδηση

Του Γιώργου Μιχαλάκη

Αγαπητοί φίλοι και συν-αναγνώστες,

Με την ευκαιρία της απόφασης που πήραν οι υπεύθυνοι της Ελληνικής ορθόδοξης Κοινότητας Ν.Ν.Ο. να πουληθεί το κτήριο στην Oxford Street θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας ορισμένες σκέψεις σχετικά με ένα ευρύτερο φαινόμενο που χαρακτηρίζει τη μετανάστευσή μας.

Το φαινόμενο που εντελώς σχηματικά θα το ονόμαζα «**Έλληψη -μεταναστευτικής-ιστορικής συνείδησης**».

Αν κάποιος ερχόταν σήμερα ως επισκέπτης στην Αυστραλία, και ήθελε να αποκτήσει μια πλήρη εικόνα της ελληνικής μετανάστευσης στην Αυστραλία, που θα τον πηγαίναμε και τι θα του δείχναμε; Αν και ιδρύσαμε Κοινότητες στη Μελβούρνη και το Σίδνεϊ από τα τέλη του 19ου αιώνα. Αν και οι τοπικιστικοί σύλλογοι πλήθυναν μέσα στα χρόνια που πέρασαν. Αν και οι Έλληνες μετανάστες δεν υστέρησαν στο να λειτουργήσουν σχολεία, να δημιουργήσουν κατά καιρούς θεατρικά συγκροτήματα, να γράψουν βιβλία, να δημιουργήσουν μέσα ενημέρωσης, να κάνουν συναυλίες, εκθέσεις ζωγραφικής κτλ., όλη αυτή η δραστηριότητα της ζωής των μεταναστών που πέρασε μέσα από χιλιάδες εκδηλώσεις δεν έχει ωριμάσει την έκφραση μιας **ομαδικής ιστορικής συνείδησης** στη μετανάστευση.

Αρεσκόμαστε κατά κανόνα να αναφερόμαστε στην παράδοσή μας: την αρχαία και την μεσαιωνική μας κληρονομιά, αλλά τη δική μας μετανάστευση την αγνοούμε συστηματικά, λες και κάτι θέλουμε να κρύψουμε που ψυχολογικά μας τλαιπωρεί, αλλά που δεν θέλουμε να το ομολογήσουμε και να το αντιμετωπίσουμε.

Ποιος ο λόγος λοιπόν που δεν καταφέραμε ενάμιση αιώνα παρουσίας στην Αυστραλία να δημιουργήσουμε τα δικά μας σύμβολα αναφοράς της δικής μας παρουσίας και ιστορίας στην Αυστραλία;

Πέστε μου έναν μεταναστευτικό οργανισμό που θα μπορούσαμε να πούμε με βεβαιότητα ότι αποτελεί ένα τέτοιο ορατό και από σημείο αναφοράς της μεταναστευτικής μας ιστορίας.

Ποιός οργανισμός έβαλε ως στόχο τη δημιουργία αρχείων της μεταναστευτικής ιστορίας που να λειτουργεί ως πηγή δημιουργίας μορφωτικού υλικού για τα παιδιά των μεταναστών και για τους νέους μετανάστες που έρχονται;

Ποιος οργανισμός δημιούργησε βιβλιοθήκη ειδικευμένη στα μεταναστευτικά γράμματα και τις τέχνες;

Ποιος οργανισμός δημιούργησε υποδομές για τη θεατρική έκφραση και τη μουσική δημιουργία;

Ποιος οργανισμός δημιούργησε πινακοθήκη που να συγκεντρώνει ότι καλύτερο διαχρονικά δημιουργούν οι εικαστικοί μετανάστες;

Ποιος οργανισμός δημιούργησε ένα λαογραφικό-ιστορικό μουσείο που να δίνει την εικόνα της ελληνικής μετανάστευσης στην Αυστραλία διαχρονικά σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες στον κοινωνικό χώρο διεθνές και τοπικό;

Βέβαια υπάρχει από παλιά η επιθυμία για να λάβει σάρκα και οστά το όραμα δημιουργίας ενός τουλάχιστον πολιτιστικού κέντρου (με τη συνεργασία όλων) και κάθε τόσο το θέμα έρχεται στην επιφάνεια, αφήνει όμως σε όλους οι οποίοι «μπλέκονται» με την υλοποίηση ενός τέτοιου οράματος την πίκρα της απογοήτευσης και της ασυμνενοψίας.

Όμως με ετούτο το δικό μου γραπτό, θα ήθελα να δείξω μια διαφορετική αλλά συγγενική πλευρά του θέματος της αδυναμίας να αποκτήσουμε ομαδικά χειροπιαστά σημεία αναφοράς της μεταναστευτικής μας ιστορίας.

Αν κοιτάξουμε τα κτήρια που στεγάζονται οι οργανισμοί μας εξωτερικά και εσωτερικά πως αυτά είναι διακοσμημένα και διαρρυθμισμένα για να εξυπηρετούν τις ανάγκες του κάθε οργανισμού, θα διαπιστώσουμε ότι πουθενά δεν υπάρχει το στοιχείο εκείνο που να δίνει μια σαφή και ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορίας του συγκεκριμένου οργανισμού. Τόσο ως περιβλήμα τα κτήρια, όσο και ως περιεχόμενο δεν μπορούμε να πούμε πως συνθέτουν μια συγκεκριμένη εικόνα που να αναγάγεται σε σύμβολο που να εκφράζει την ιστορία του οργανισμού.

Τα κτήρια που στεγάζονται οι οργανισμοί μας, από τις εκκλησίες, τις κοινότητες και τα σωματεία, μας δίνουν την εικόνα μιας αρχιτεκτονικής πανσπερμίας και κατά προέκταση πολιτισμικής αναρχίας, διάχυσης και διάλυσης της μετανάστευσης μέσα σε σχήματα πολιτισμικά που δεν δημιουργήσαμε εμείς.

Αρχιτεκτονικά και κτηριολογικά πάντα μιλώντας, μοιάζει ο ελληνισμός να χύνεται πάντα μέσα σε καλούπια ευκαιρίας τα οποία του προσδιορίζουν (τελικά;) την

ίδιο-προσωπεία.

Αλλά ας έρθουμε τελικά στο θέμα της πώλησης του κτηρίου της συγκεκριμένης Κοινότητας στο Paddington, θέμα το οποίο προξένησε τις παρούσες σκέψεις και το κείμενο ετούτο που διαβάζεται.

Το αν το παλιό κτήριο της Κοινότητας ήταν απόλυτα αναγκαίο να πουληθεί και ποιοι είναι οι επικαιρικοί και μελλοντικοί στόχοι που επεξεργάζονται κατά καιρούς τα συμβούλια, δεν έχουμε τη δυνατότητα να τους ξέρουμε μια και δεν υπάρχουν επίσημες κοινοποιήσεις στον τύπο των στόχων και προγραμμάτων που βάζει η Κοινότητα για το μέλλον. Αυτό όμως που βλέπουμε και που αφορά όλους τους οργανισμούς και δεν είναι μόνο πρόβλημα της Κοινότητας, είναι ότι οι μετακινήσεις μέσα στα χρόνια από κτήριο ευκαιρίας σε άλλο κτήριο ευκαιρίας σβήνει κυριολεκτικά το παρελθόν του οργανισμού καθώς αυτός ο τύπος της εύκολης και ανώδυνης μετακίνησης (ενώ εκφράζει βέβαια κάποια ανάγκη ή ανάγκες) από την άλλη προσδιορίζει την ποιότητα των οργανισμών ως «νομαδικές φυλές» που δεν μπορούν να στεριώσουν πουθενά και που δεν μπορούν να αποκτήσουν τα δικά τους συμβολικά και ιστορικά χαρακτηριστικά.

Αν και στην πατρίδα έχουμε ιστορικές αναφορές χάριν κάποιων κτηρίων που επέζησαν μέσα στους αιώνες, εδώ στη μετανάστευση τα κτήρια που αποκτούμε είναι αναλώσιμα γιατί ακριβώς ποτέ δεν τους δώσαμε την πρέπουσα σημασία εξωτερικά και εσωτερικά ώστε με το που να τα αντικρίζουμε να νοιώθουμε πως δεν είναι μόνο η δική μας η γενιά που τα δημιούργησε αλλά ότι προϋπήρξαν άλλες γενιές και ότι θα έρθουν επόμενες οι οποίες μέσω αυτών θα νοιώσουν ότι δεν είναι τυχάρπαστες αλλά ότι αποτελούν συνέχεια μιας μεταναστευτικής διαχρονικής παράδοσης στην οποία συμβάλαμε κι' εμείς.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να επισημάνω ότι το θέμα της αδυναμίας απόκτησης μεταναστευτικής κριτικής συνείδησης δεν είναι ακαδημαϊκό και ανώδυνο. Δεν αφορά μόνο το κομμάτι του εαυτού μας που συνδέεται με τον μικρόκοσμο της παροικιακής ζωής. Αφορά την ζωή μας και εκτός κοινότητας στα πλαίσια των σχέσεών μας μέσα στην ευρύτερη κοινωνία καθώς οι πατριαρχικές αξίες και νοοτροπίες με τις οποίες γαλουχηθήκαμε (παροχή προστασίας δια της υπακοής και εμμονή στην απολυτότητα της δικής μας αλήθειας) δυσκολεύουν τις σχέσεις με τα παιδιά μας, αλλά και την κριτική και εποικοδομητική στάση μας μέσα στη σύγχρονη κοινωνία.